

Povedkov prilastek v slovenščini

Prispevek obravnava povedkov prilastek v slovenščini. V prvem delu opiše lastnosti zgradb, v katerih se pojavlja, drugi del pa je namenjen korpusni analizi, pri kateri smo se trudili najti čim več primerov povedkovih prilastkov. Poleg pridevnikov in samostalnikov, ki nastopajo v povedkovem prilastku, obravnavamo tudi glagole, ki nastopajo v jedru povedka. Najpogosteje v jedru povedka nastopajo glagoli procesov. Najpogostejši pridevniki v povedkovem prilastku označujejo začasno lastnost.¹

Ključne besede: skladnja, povedek, stavčni člen, pridevnik, glagol

Secondary Predication in Slovene

The article deals with secondary predication in Slovene. The first part describes the properties of the structures in which it occurs, while the second part deals with corpus analysis, in which we have tried to find as many examples of secondary predication as possible. In addition to the adjectives and nouns that appear in secondary predication, we also consider the verbs that appear in the predicate. Verbs of process are most frequent in the predicate. The most common adjectives in secondary predication denote a temporary characteristic.

Keywords: syntax, predicate, sentence element, adjective, verb

1 Uvod

Prispevek se ukvarja s povedkovim prilastkom v sodobni knjižni slovenščini. Razdeljen je na dva dela: prvi je teoretični in obravnava lastnosti povedkovega prilastka in povedkov, s katerimi se povezuje, drugi del pa predstavlja korpusna analiza, v kateri smo se trudili najti čim več različnih konstrukcij v vlogi povedkovega prilastka. Zanima nas, katere zveze povedka in povedkovega prilastka so najpogostejše, kar ugotavljamo s pomočjo programa Sketch Engine. Večina zgledov je iz korpusa Gigafida 2.0, zgolj nekatere smo našli naključno. Tako se oddaljujemo od paberkovalnega načina prejšnjih raziskav, kjer so avtorji sicer bolj ali manj naključno našli posamezne zglede, niso pa mogli ugotoviti, kako pogosta je posamezna zveza. Pri tem tudi korpusni pristop ni popoln: dokaj lahko smo našli veliko kolokacij glagola in pridevnika v vlogi povedkovega prilastka, precej težje pa smo našli primere povedkovega prilastka, izraženega s samostalnikom, saj ni izraznih (torej korpusno lahko najdljivih) kriterijev, ki bi samostalnik v vlogi povedkova prilastka ločevali od osebk, predmeta ali prislovnega določila. V nekaterih zgledih so povedkovi prilastki, ki so težje hitro določljivi, podčrtani.

¹ Članek je nastal kot del programa P6-0038 Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, ki ga financira ARRS.

2 Lastnosti povedkovega prilastka

Povedkov prilastek nastane z združenjem dveh propozicij² (Pogorelec 1972, 1975; Petr 1987: 109; Žele 2013: 15). Povedkov prilastek je tako samostojno vzporedno sporočilo (propozicija) in je vedno neobvezen (Petr 1987: 109), kar sicer velja za vse prilastke. Stavek bi bil slovnično pravilen tudi brez povedkovega prilastka, kar kaže zgled (1a). Povedkov prilastek je prilastek, ki se pomensko nanaša na celoten stavek in ga tako dodatno okoliščinsko dopolnjuje, kot to kaže zgled (1b).

(1) *Pogosto smo tekli bosi.*

(1a) *Pogosto smo tekli.*

(1b) [*Pogosto smo tekli*]_i, *in pri* [*tem*]_i, *smo bili bosi.*

Povedkov prilastek nastane tako, da povedkovo določilo druge propozicije postane povedkov prilastek prve propozicije. Obvezni (vezljivi) del drugega stavka postane neobvezni (družljivi) del prvega stavka. Vsi udeleženci druge propozicije so isti kot udeleženci prve propozicije, izjema je le povedkovo določilo druge propozicije: po združitvi stavkov tako od druge propozicije ostane zgolj povedkovo določilo, ki v prvem stavku postane povedkov prilastek. Povedkovo določilo druge propozicije ne more biti povedkovo določilo prve propozicije, saj ga vezljivost povedka v prvi propoziciji bodisi ne predvideva bodisi je to mesto že zasedeno. Povedkov prilastek nastane iz propozicije, ki poteka vzporedno, torej istočasno z dogajanjem v povedku, slovnični čas v obeh propozicijah je torej isti. Primer *Hodi bos.* razložimo s *Hodi.* in (*Hkrati*) *je bos.* Predobnosti in zadobnosti povedkov prilastek v slovenščini³ ne more izražati. Ker je povedkov prilastek družljiv in neobvezen, se lahko pridruži prvemu stavku, seveda pa ga lahko tudi odstranimo. Prikaz nastanka povedkovega prilastka prikazuje zgled (2).

(2) *Našli so ga mrtvega: našli so ga*_i × *on*_i *je bil mrtev.*

Smisel povedkovega prilastka je sporočanje informacije na krajši način (dva stavka sta zgoščena v enega (Žele 2013: 15)). Kljub strnitvi v en stavek ne pride do izgube informacij, na podlagi slogovne analize lahko celo ocenimo, da je informacija v povedkovem prilastku bolj izpostavljena in jasneje izražena, kot bi bila, če bi isti prilastek stal v samostalniški besedni zvezi, kar kaže razmerje med zgledoma *Vozil je pijan : pijani (voznik) je vozil.* Glagol v jedru povedka je vedno polnompomenski (Pogorelec 1972: 317), razen če je povedkovo določilo nepolnompomenskega glagola že zasedeno. Pridevnik, ki se navezuje na glagol *ostati*, ne sodi v povedkov prilastek, ampak v povedkovo določilo, saj je pridevnik nujen, torej vezljiv.⁴ V postopku iskanja povedkovih prilastkov smo zato izločili najpogostejše glagole, ki ob sebi zahtevajo pridevnik v povedkovem določilu, čeprav seznam ni popoln: *imeti, biti, dati, postati, ostajati, postajati, videti, ostati, zdeti se, dobiti, izgledati, reči, praviti, pojasniti, slišati, počutiti se.* Ker je povedkov prilastek drugotno, dodatno sporočilo, je lahko izraženo, šele ko so zasedena vsa vezljivostna mesta. V stavku s povedkovim prilastkom v

² Angleški termin *secondary predication* je s tega vidika bolj poveden kot slovenski.

³ To poudarjamo zato, ker to za nekatere jezike ne velja.

⁴ To v pomenu 10 ugotavlja tudi SSKJ.

neimenovalniškem sklonu morajo biti predmeti izraženi (zgled 3), sicer bi pridevnik interpretirali kot predmet z neizraženim samostalnikom (zgled 4).

(3) *Reševalci so ga našli mrtvega v njegovem stanovanju.*

(4) *Reševalci so našli mrtvega v njegovem stanovanju.*

Prepoved ponavljanja istih funkcij (Orešnik 1992: 20; Žele 2001: 73; Gabrovšek 2023: 44) onemogoča, da bi pridevnik *mrtvega* v zgledu (3) razumeli kot predmet. V zgledu (5) je zaradi veznika *ki* jasno, da je v odvisniku osebek *pevec*, pridevnik pa zaseda mesto povedkovega prilastka.

(5) *Pevec, ki se je slikal tudi gol, pravi, da fotografiranja ne mara.*

Povedkov prilastek je lahko zložen, a v razmerju do povedka nastopa kot ena enota, zgled (6). Posamezni primeri povedkovih prilastkov so lahko tudi ločeni z vejicama na obeh straneh, zgled (7).⁵ Taki zgledi so v korpusu Gigafida 2.0 komaj zaznavni.⁶ Predvidevamo, da je raba omejena predvsem na umetnostna besedila.

(6) *Vsi reprezentanti so se vrnili zdravi, a nekoliko utrujeni.*

(7) *Zaspala sta pijana na naluknjani preprogi v sobi praznega hotela, obdana s pisanimi kravatami, oblekami in cigaretnimi ogorki.*

Iz zgledov se kaže, da povedkov prilastek navadno stoji za povedkom, zgled (8). Povedkov prilastek pred povedkom ni nemogoč, a to mesto pogosteje zaseda osebek ali tudi predmet. Ker je povedkov prilastek dodana enota, je smiselno, da pogosteje stoji v remi, saj je povedkov prilastek dodatek glede na prvo propozicijo, del katere je praviloma v temi, torej na začetku. Besedo *pijanega* v zgledu (9) lahko razumemo na dva načina, in sicer kot predmet z elipso samostalnika ali kot povedkov prilastek, pri čemer je prišlo do popolne elipse predmeta. Povedkov prilastek pogosteje stoji na začetku stavka, če se navezuje tudi na predhodni stavek, zgled (10). S tem se povedkov prilastek vključuje v tematsko progresijo, saj v zgledu (10) nastopa v temi. Povedkov prilastek lahko stoji tudi sredi stavka, zgled (11).

(8) *Pogosto smo tekli bosi.*

(9) *Pijanega so dobili za volanom.*

(10) *Voznika je vrglo iz avtomobila, hudo poškodovanega so odpeljali v brežiško bolnišnico.*

(11) *Voznika so hudo ranjenega odpeljali v Klinični center.*

V zgledu *Jure se je od vojakov vrnil cel možak* (Toporišič 2004: 618) *cel možak* razumemo kot povedkov prilastek, saj stoji za glagolom, poleg tega pa je imenovalniško mesto že zasedeno, torej bodisi *Jure* bodisi *cel možak* ne zaseda osebkovega mesta. Ker povedkov prilastek izraža lastnost, je smiselno domnevati, da je povedkov prilastek *cel možak*, saj pripisuje lastnost osebi.

⁵ Ta zgled je tudi primer dveh povedkovih prilastkov, ki jih natančneje obravnavamo v poglavju 2.5 Dva povedkova prilastka.

⁶ Breda Pogorelec navaja več takih zgledov, npr.: ... *se je sklanjala nad ognjiščem, vsa tenka, vsa drobna, vsa prosojna* (Pogorelec 1975: 121). Ločevanje z vejico kaže na to, da povedkov prilastek kot dodana propozicija ohranja del samostojnosti.

Povedkov prilastek se navezuje na osebek ali predmet in se tudi sklonsko prilagodi osebku ali predmetu, z izjemo predložnih sklonov in pridevniških besednih zvez v roditeljski, kot *lahkih nog*. Povedkov prilastek je ujemanen z udeležencem, na katerega se nanaša, zglede (12, 13), razen če sklon ne določa predlog ali pa je v roditeljski.

(12) *Na ameriška tla je stopil nasmejan.*

(13) *Domači gasilci so pogrešanega našli mrtvega.*

V korpusu Gigafida 2.0 smo našli zglede za imenovalnik (torej osebek), tožilnik (torej premi predmet), roditeljski (tip *lahkih nog*) in dajalnik, ostali skloni se pojavljajo le tam, kjer to zahteva predlog, našli smo primere s predlogi *z*, *brez*, *v*, *za* in *pod*. Za dajalnik smo našli zgolj zglede (17).⁷ Teza, da je povedkov prilastek možen v vseh sklonih (Toporišič 1982: 104, 2004: 589; Marušič 2003: 374), se tako potrdi, a je treba poudariti, da se mestnik in orodnik pojavljata le zaradi predlogov in ne zaradi navezovanja na mestniški ali orodniški predmet.⁸ Če je v osebku zveza števnik, večjega od štiri, in samostalnika, je samostalnik v roditeljski, povedkov prilastek pa se navezuje na samostalnik in ne na števnik, zato je tudi povedkov prilastek v roditeljski, zglede (14). Enako velja za primere, kjer se povedkov prilastek navezuje na del osebka ali predmeta, zglede (15), saj se pridevnik *lačnih* ne nanaša na *odstotek*, ampak na *otrok*. Ta tip je možen le pri samostalnikih, ki izražajo količino in torej delujejo podobno kot števnik. V tožilniku je oblika pridevnika, ki izraža kategorijo živosti, četudi predmet ne sodi v kategorijo živosti, zglede (16), tu gre za navezovalni tožilnik.

(14) *V streljanju je šest delavcev obležalo mrtvih.*

(14a) **V streljanju je šest delavcev obležalo mrtvi.*

(15) *Dober odstotek otrok pogosto odhaja spat lačnih.*

(16) *Česen je najučinkovitejši, če ga jemo svežega.*

(16a) **Česen je najučinkovitejši, če ga jemo svež.*

(17) *Budni že skoraj 48 ur in še vedno pod adrenalinom ji ni bilo odveč govoriti z nami, preden se je končno le lahko ulegla v posteljo.*

Povedkov prilastek se navezuje na samostalniško zvezo, ki označuje aktanta matičnega povedka in se torej s stališča navezovanja obnaša enako kot povedkovo določilo, ki je tudi del povedka in se nanaša na osebek ali predmet. V vlogi povedkovega prilastka lahko nastopajo pridevnik, samostalnik, samostalnik z veznikom *kot* in predložna zveza, torej le besede, ki lahko tudi v drugih položajih nastopajo kot prilastki. Prislov in glagol v nedoločniku ne moreta biti v vlogi povedkovega prilastka, prav tako ne deležje na -č, npr. *misleč*, saj gre v teh primerih za prislovna določila ali za predmet. Prototipni in najpogostejši so pridevniki, saj se lastnost udeleženca v slovanskih jezikih prototipno izraža s pridevnikom. Pri samostalniku in predložni zvezi večkrat nastopi problem razločevanja med različnimi vlogami: samostalnik lahko razumemo tudi kot osebek ali predmet, predložno zvezo pa kot prislovno določilo. V povedkovem prilastku ne morejo nastopati vsi pridevniki in samostalniki, ki sicer lahko nastopajo kot prilastki v samostalniški besedni zvezi. Prav tako v vlogi jedra stavka s povedkovim prilastkom

⁷ Tudi sicer je dajalnik v slovenščini najredkejši sklon (Žele 2001: 72).

⁸ Avtorji razprave (Marušič 2003) so zglede za povedkov prilastek za vsak sklon tvorili sami.

ne more nastopati vsak glagol, kar kaže na omejenost povedkovega prilastka. Toporišič (Toporišič 1982: 104) sicer trdi drugače, a na podlagi večje količine gradiva in novejših literature lahko sklenemo, da vsi glagoli in pridevniki v povedku in povedkovem prilastku niso možni. V vlogi povedkovih prilastkov nastopajo pridevniki, ki izražajo: čustvo (*zadovoljen, razočaran*), začasno stanje (*pijan, gol, bos*), stanje z začetkom ali koncem (*mrtev, živ*),⁹ torej začasno lastnost, ki jo je mogoče pridobiti ali izgubiti (Pogorelec 1972: 319; Himmermann, Schultze-Berndt, 2005: 10; Müller 2008: 256; Uhlík 2020: 128). Zadnja pridevnika ne izražata stalnega stanja (kot npr. *lesen*¹⁰), ampak le dalj časa trajajoče stanje s pričakovanim začetkom in/ali koncem (Uhlík 2020: 128). »*Biti pijan* izraža stanje P, ki se razlikuje od stanja pred pijanostjo ali po njej« (Uhlík 2020: 128). Pridevnik *lesen* take spremembe ne predvideva. Izrazito prevladujejo lastnostni pridevniki, vrstni pa se pojavljajo le tisti, ki nimajo nedoločne oblike, pri čemer je njihov nabor zelo omejen, npr. *prvi, zadnji*. V vlogi povedkovega prilastka nastopajo samostalniki, ki izražajo lastnost (*bilingvist*). V vlogi predložnih zvez nastopajo zveze, ki izražajo začasno stanje (*v Adamovem kostumu, pod vplivom drog*), dosežek (*z zmago, brez kolajne*) in funkcijo (*za župnika, direktorja*). Pri predložnih zvezah je problem ločevanja prislovnih določil od povedkovega prilastka največji. Predložnih zvez v vlogi povedkovega prilastka je malo in so večinoma zamenljive s pridevnikom, kar je tudi glavni dokaz, da gre za povedkov prilastek in ne za prislovno določilo. Meja med tema funkcijama ni natančno določljiva, najbližje povedkovemu prilastku pa je prislovno določilo načina. V vlogi povedkov nastopajo predvsem glagoli, ki kakorkoli izražajo dejanje, ki vodi v spremembo (*ponuditi*), pogosti so glagoli procesov (*hoditi, vrniti se, najti, zmagati*), med njimi izstopajo glagoli premikanja. Najpogostejša glagola v vseh tipih povedkovega prilastka sta *vrniti se in vračati se*: izražata spremembo (*vrniti se* pomeni priti iz kraja B v kraj A) in sta glagola premikanja. Pojavljajo se tudi glagoli govorjenja. Praviloma se podobno obnašata dovršnik in nedovršnik. Ravno pri glagolih se vidi smisel povedkovega prilastka, saj izraža dodatno lastnost poteka dejanja, ki sicer ne bi mogla biti izražena drugače. Kaže se, da je izbira povedka za obstoj in pomen povedkovega prilastka ravno tako pomembna kot izbor prilastka.

Če povzamemo pomenske lastnosti povedkovih prilastkov in glagolov kot jeder povedka: v povedkovem prilastku nastopajo predvsem besede, ki izražajo začasno lastnost, v jedru povedka pa nastopajo predvsem glagoli, ki izražajo dogajanje in dogodek.

V povedkovem prilastku ne more stati vrstni pridevnik (**Stroj sem našel pralni*), izjema so le nekateri pridevniki, ki nedoločne oblike nimajo, npr. *zadnji*. Prav tako v vlogi povedkovega prilastka ne more stati pridevnik, ki izraža trajno stanje (**Mizo sem našel leseno*) (Uhlík 2020: 127). Vrstni pridevniki se povezujejo le s samostalniki (Krvina, Petric Žižić 2022: 539) in ne morejo stati v povedkovem določilu, kar jim onemogoča, da bi stali tudi v povedkovem prilastku. To za lastnostne pridevnike, ki izražajo trajno stanje, ne velja (*Miza je lesena*), a se kljub temu ne pojavljajo v vlogi povedkovega prilastka. Razlog, da omenjeni pridevniki ne morejo stati v povedkovem

⁹ Tipični pridevniki za povedkov prilastek v slovenščini se približno prekrivajo z angleškimi: *angry, alive, hungry, drunk, raw, hot*, kar kaže na podobnost in omejenost tipa (Himmermann, Schultze-Berndt 2005: 3).

¹⁰ V pomenu 'ki je iz lesa', potencialno lahko nastopa v prenesenem pomenu 'negiben, tog'.

prilastku, je, da glagol v povedku zahteva dinamiko, spremembo, vrstni pridevnik pa izraža trajno lastnost, isto velja za nekatere lastnostne pridevnike. Omejitve, kaj lahko stoji v povedkovem prilastku, so torej strukturne in pomenske. Če sklenemo: povedkov prilastek je redka, a sporočilno pomembna možnost v jeziku.

3 Korpusna analiza

V drugem delu so prikazane najpogostejše pojavitve povedkovih prilastkov za vse tipe, ki to omogočajo.

3.1 Pridevnik v povedkovem prilastku

V povedkovem prilastku najpogosteje nastopa pridevnik, primere pa je s korpusno analizo tudi najlažje najti. Nekatere kolokacije številčno izstopajo zaradi visoke zastopanosti črne kronike v korpusu Gigafida 2.0, to so predvsem *najti mrtvega/živega*, *voziti pijan*.

3.1.1 Postopek iskanja

Ker predvidevamo, da je povedkov prilastek navadno za povedkom, smo iskali pridevnike za glagolom, in sicer s kodama: [tag="Gg.*"] [tag="Pp.*"] [tag!="S.*|P.*"] in 1:[tag="Gg.*"] [tag="[RZKL].*"] {0,3} 2:[tag="P....i.*"] [word="[.,;:]"]. Vsaka koda ima svoje prednosti in slabosti, zato predvidevamo, da smo skupaj našli večino kolokacij povedkovega prilastka.¹¹ Z negativnim filtrom smo izločili najpogostejše glagole, ki zahtevajo pridevniško povedkovo določilo: [lemma="imeti|biti|dati|postati|ostajati|postajati|videti|ostati|zdeti|dobiti|izgledati|reči|praviti|pojasniti|slišati|počutiti"]. Nato smo naredili seznam najpogostejših lem in poiskali primerne kolokacije. Tako smo izločili napake v označevanju in tiste napačne kolokacije, ki jih nismo filtrirali prej. Presodili smo, da je tak način prototipičnih povedkovih prilastkov najboljši, saj bi pri širjenju iskalnega pogoja prišlo do precej več šuma, kar bi raziskavo otežilo. Vsaka od kolokacij se v korpusu pojavi vsaj dvajsetkrat. S pomočjo besedne skice posameznih pridevnikov smo iskali še redkejše kolokacije, vsaka pa se pojavi vsaj desetkrat.¹²

3.1.2 Pridevniki

Pijan, vinjen

Najpogosteje se povezujejo z glagoli *voziti*, *razgrajati* in *povzročiti*, pridevnika izstopata zaradi pogostosti črne kronike v korpusu Gigafida 2.0.

(18) *Voznik povzročitelj je vozil pijan.*

¹¹ Koda [tag="Pp.*"] [tag="Gg.*"], s katero smo iskali pridevnike pred glagolom, najde zadetke, ki v veliki večini ne sodijo med povedkove prilastke, zato ni upoštevana.

¹² Za primerjavo: *Sava teče motna*, prototipičen primer za povedkov prilastek (Toporišič 2004: 618), se v korpusu Gigafida ne pojavi. Zlasti pri pridevniku obstaja še veliko redkejših kolokacij povedkovega prilastka, a jih ne navajamo.

(19) *Igralca je policija zalotila vinjenega za volanom in ga prijela.*

Mrtev

Najpogosteje se povezuje z glagoli *najti, obležati, zgruditi se, ležati*. Tudi ti primeri so pogosti zaradi večjega deleža črne kronike v korpusu Gigafida 2.0.

(20) *Domači gasilci so nekaj pred drugo uro popoldne pogrešanega našli mrtvega.*

(21) *Po trčenju jo je odbilo na cesto, kjer je obležala mrtva.*

(Ne)poškodovan

Najpogostejša kolokacija je *preživeti nepoškodovan*. Združena sta protipomenska pridevnika, saj se obnašata enako.

(22) *Na tekmi svetovnega pokala je tekmoval poškodovan.*

(23) *Oba pilota sta izstopila nepoškodovana.*

Nezavesten

Najpogosteje se povezuje z glagoli *najti, odpeljati, obležati, zgruditi se*.

(24) *Nesrečnega plavalca so našli nezavestnega.*

(25) *Padel je na tla in obležal nezavesten.*

Zadnji

Povezuje se zlasti z glagoli, ki večinoma ne nastopajo kot tipični pri povedkovih prilastkih, najpogostejši so *umreti, umirati, smejati se, oditi, priti, štartati, izvedeti*. Ta pridevnik je izjema tudi zato, ker je v določni obliki, saj nedoločne nima.

(26) *Jaz ne vem nič o tem, jaz vse izvem zadnja.*

(27) *Upanje umira zadnje.*

Živ

Najpogostejši glagoli so *najti, vrniti se, priti*. Pogosto je pridevnik *živ* priredno povezan v zvezi *živ in zdrav*.

(28) *Dvomil je, da bodo iz zgradbe prišli živi.*

(29) *Po nekajdnevnem iskanju so pogrešano v soboto našli živo in zdravo.*

Gol

Sinonim *nag* se v tej funkciji pojavlja veliko redkeje. *Gol* se najpogosteje pojavlja z glagoli *pozirati, fotografirati se, slikati se, hoditi, priti, pojaviti se, spati, nastopiti, sprehajati se*.

(30) *Za izdajo moške revije je pozirala povsem gola.*

(31) *Vedno spim gol, pokrit le z rjuho.*

Oblečen

Najpogostejši glagoli so *spati, hoditi, kopati se, pojaviti se, priti, iti (kako) oblečen*. Glagoli se delno prekrivajo s protipomenko *gol*.

(32) *Florence se je pojavila elegantno oblečena, pripravljena za odhod.*

(33) *Na zabavo je prišla nenavadno oblečena.*

Bos

Najpogostejši glagoli so *teči, tekati, nastopati, nastopiti, plesati, sprehajati se, igrati, iti, priti*. Vlogo povedkovega prilastka tega pridevnika v zgledu gesla *bos* prikazuje tudi SSKJ, kar najverjetneje kaže na dokaj pogosto rabo v tej vlogi.

(34) *Oba plešeta bosa.*

(35) *V videospotu nastopam bosa.*

(Ne)pripravljen

Ta pridevnika se pojavljata zelo pogosto, pridevnik *nepripravljen* se najpogosteje družijo z glagoli *ujeti, zalotiti, pričakati, dočakati, presenetiti, vstopiti, priti, najti, iti*, pridevnik *pripravljen* pa z glagoli *pričakati, dočakati, priti, vstopiti, čakati, kupiti, pričakovati, odpraviti se, prihajati, vrniti se, oditi, iti, pripotovati*.

(36) *Nove odgovornosti v službi vas bodo ujele nepripravljene.*

(37) *Masažna olja lahko kupimo že pripravljena.*

Zadovoljen

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *zapuščati, odhajati, vračati se, oditi, vrniti se, pripovedovati, zapustiti*.

(38) *Obiskovalci so zadovoljni zapuščali sejem.*

(39) *Ko sem dobil zeleno luč, sem bil tako navdušen, da sem nemudoma pretekel 13.800 metrov, je zadovoljen pripovedoval.*

Razočaran

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *zapuščati, odhajati, zapustiti, oditi, ugotavljati, pripovedovati*. Glagoli se delno prekrivajo s protipomenko *zadovoljen*. Zgled (41) je zanimiv, saj povedkov prilastek izraža dodano pojasnjevalno pomensko komponento k prvi propoziciji in tako še dodatno opredeljuje celotni dogodek (Uhlik 2020: 123).

(40) *Župan razočaran ugotavlja, da na potrebno soglasje čakajo že leto dni.*

(41) *Razočaran nad odnosom trenerja je Romario dobesedno ušel v domovino.*

Objet

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *zaspati, sprehajati se, pozirati, plesati, ležati, sedeti*.

(42) *Plesala sva tesno objeta.*

(43) *Sprehajala se je objeta s fantom.*

Svež

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *uživati, uporabljati, uporabiti, jesti, pojesti, priti*.

(44) *Na cilj je prišel svež.*

(45) *Drobnjak vedno uporabljamo svežega.*

Utrujen

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *zbuditi se, zbudjati se, priti, vrniti se*.

(46) *Zjutraj se zbudjam utrujena.*

(47) *Iz vrtca prihaja utrujen, izmučen, siten in potrebuje kar nekaj časa, da se opomore.*

Oslabljen

Najpogostejše so kolokacije z glagoli *nastopiti*, *igrati*, *odpotovati*, *pripotovati*, *zaigrati*, *dopotovati*, *odigrati*, *začeti*, *prihajati*.

(48) *Slovenska reprezentanca je v Avstrijo odpotovala nekoliko oslabljena.*

(49) *Angleži so zaigrali močno oslabljeni.*

Močen

Najpogostejše so kolokacije z glagoloma *vrniti se*, *priti*. Pridevnik pogosto nastopa v primerniku.

(50) *Podjetje bo iz krize izšlo še močnejše.*

(51) *Ne dvomim, da se bo vrnil še močnejši.*

Poln

Zelo značilen je podredno zloženi povedkov prilastek, izstopajo zveze *poln energije*, *vtisov*, *optimizma*.

(52) *Spočite in polne energije že pripravljajo koreografijo za prve nastope.*

(53) *Na prvenstvo odhajam polna optimizma.*

Vroč

Najpogostejši glagoli so *iti*, *postreči*, *ponuditi*.

(54) *Rezance postrezite vroče.*

(55) *Vročje juhe ponudimo zelo vroče, hladne pa ne ledeno hladne, da obdrži harmoničen okus.*

Ohlajen

(56) *Vina postrežemo primerno ohlajena.*

(57) *Likerji se pijejo ohlajeni.*

Pridevniki, ki izražajo starost

Tu so združeni vsi pridevniki, ki izražajo starost, tvorjeni po principu *X-leten* in zveze *star X let*.

(58) *Rojena v Sankt Peterburgu je dvanajstletna prišla v Slovenijo.*¹³

(59) *Res je umrl star komaj 37 let.*

3.1.3 Pridevniški zaimki

Pridevniški zaimek *sam* je najpogostejši povedkov prilastek, navaja ga tudi *Slovenska slovnica* (Toporišič 2004: 270): to je tudi ena od njegovih prevladujočih funkcij, kar za ostale pridevnike v vlogi povedkovnega prilastka sicer ni običajno. Najpogosteje se veže z naslednjimi glagoli po relevantnosti padajoče: *narediti*, *praviti*, *živeti*, *opraviti*, *poskrbeti*, *izdelati*, *plačati*, *odločiti*, *storiti*, *odločati*, *delati*, *izbrati*, *priti*, *presoditi*, *pomagati*, *pripraviti*, *vedeti*, *napisati*, *ustvariti*, *lotiti se*, *zmoči*, *soditi si*, *znajti se*. Pogosto osebek ni izražen, zato lahko pridevnik *sam* v teh primerih interpretiramo kot osebek.

¹³ [tag="Gg.*"] [lemma="*leten" & tag="P.*"] [tag!="S.*|P.*"]

Pomenska poslošenost mu omogoča pojavljanje pri več glagolih, kot je to možno pri ostalih pomensko bolj specializiranih pridevniki.

(60) *V hiši je živela čisto sama.*

(61) *Ljudje so voščilnice izdelali sami.*

Sporadično se v vlogi povedkovega prilastka pojavljajo tudi pridevniški zaimki *ves, cel, tak, takšen*. Pridevniški zaimek *kakšen* je lahko tudi v vezniški vlogi, kar kaže, kako se lahko v eni besedi prepletajo različne skladenjske in pomenske vloge.

(62) *Žvečljivih tablet ne smete pogoltniti celih.*

(63) *Njegovo mamico včasih kar malo skrbi, kakšen neki bo prišel Blaž z ribolova.*¹⁴

(64) *Tak bi težko prišel v svet vaške skupnosti.*¹⁵

3.1.4 Števniki

V vlogi povedkovega prilastka se pojavljajo tudi pridevniški števniki, izstopata *prvi* in *edini*. Ker so to pridevniki, ne zasedajo mesta prislovnega določila. Za razliko od večine ostalih pridevnikov so števniki v določni obliki. Najpogostejši kolokaciji sta *priti prvi* in *zadeti prvi*, ostale zveze se pojavljajo veliko redkeje.

(65) *Maskerji in garderoberji pridejo prvi in odidejo zadnji.*¹⁶

(66) *Zanimivo, da je ravno ona edina preživela hudo potresno noč.*

3.1.5 Ostale kolokacije glagola in pridevnika

Po zgornji kodi CQL tu navajamo še redkejše kolokacije, ki jih bomo ponazorili z nekaj zgledi: *umreti mlad; oditi bogatejši za X; jesti, uživati surovega, presnega; najti umorjenega, ustreljenega; iti sproščen; živeti odmaknjen od X; preživeti zaprt v X; priti opremljen z X; vrniti se neporažen; ležati buden; igrati neobremenjen; kupiti narejeno, pripravljeno; peljati žejnega čez vodo; prepeljati se žejen čez vodo; ohraniti nedotaknjena.*

(67) *Gomoljev ne smemo nikoli jesti surovih.*

(68) *Erik z mamo in očetom živi odmaknjen od sveta na samotnih obalah Severne Amerike.*

(69) *Omako kupimo že narejeno.*

(70) *Pubertetniki vas bodo peljali žejne čez vodo na celotni črti.*

3.2 Samostalnik v povedkovem prilastku

Brezpredložni samostalnik in samostalnik brez veznika *kot* je korpusno teže najti, saj funkcija osebka in predmeta skoraj povsem prevlada.¹⁷ Kljub več poskusom oblikovanja

¹⁴ [word=","] [lemma="kakšen"] [tag!="S.*"] []{,3} [lemma="vrniti|vračati|priti|oditi"]

¹⁵ [lemma="tak|takšen"] [tag!="S.*"] []{,3} [lemma="vrniti|vračati|priti|oditi"]

¹⁶ [tag="Gg.*"] [tag="Kbv.*"] [tag!="S.*|P.*"]

¹⁷ Problem je tudi v označevanju, saj je tožilnik pogosto označen kot imenovalnik, če je oblika enaka imenovalniški.

ustrezne kode CQL smo našli zgolj en zgled z iskanjem primerov z glagolom *vračati se*, to je zgled (71). V povedkovem prilastku je izražena lastnost oseba (*študenti so skoraj bilingvisti*), kar ni zelo tipično za samostalnik, zaradi česar se tudi redkeje pojavlja v povedkovem prilastku. Potencialno lahko kot povedkov prilastek razumemo tudi zgled (72), pri čemer sta povedkova prilastka *poet* in *atlet*. Naključno smo našli tudi zglede (73–75), ki jih razlagamo kot povedkove prilastke. Vsakič povedkov prilastek stoji na začetku povedi.

(71) *Leto v tujini omogoča učenje drugega tujega jezika in študenti se vračajo domov skoraj bilingvisti.*¹⁸

(72) *Moj nagrobni napis naj bo: Rojen poet, umrl atlet, se je rad šalil.*¹⁹

(73) *Politi cucek sem se pobral in ročno potrkal na vrata vodje zavoda.*

(74) *Bodoča nevesta sem kar naprej spodbujala bodočega ženina.*

(75) *Znal je lepo govoriti, politik pa je bil bolj kilav.*

3.2.1 Samostalnik in zaimek v tožilniku

Samostalnik izraža lastnost, ki velja za osebo, izraženo z zaimkom, zaimek je namreč pomensko presplošen, da bi lahko izražal lastnost. Samostalnik se nanaša na zaimek, skupaj pa se nanašata na isto osebo. Samostalnik je povedkov prilastek, ker se vloge ne morejo podvajati, ne moreta se torej dva predmeta nanašati na isti denotat. Te konstrukcije so redke in omejene na le nekaj izraznih možnosti. Tu velja, da povedkov prilastek stoji za predmetom in je tudi zato samostalnik in ne zaimek v vlogi povedkovega prilastka.

(76) *Glej ga starčka.*²⁰ > *glej ga_i × on_i je stavec_i*

(77) *Glej jo ubožico.*

3.2.2 Zveza pridevnika in samostalnika v rodilniku

Posamezne kolokacije tipičnih glagolov za povedkov prilastek (*vrniti se, oditi*) so tudi zveze glagola in zveze pridevnika in samostalnika v rodilniku. Zveza pridevnika in samostalnika v rodilniku je pridevniška in zato deluje kot tipični povedkov prilastek, kar se vidi tudi v večjem številu teh zvez v primerjavi s komaj zaznavano rabo samostalniških zvez. Najpogostejše kolokacije se: *oditi, priti, vrniti se praznih rok; zapustiti sklonjenih/dvignjenih glav*.

(78) *V Seul ne bo odšel praznih rok.*²¹

(79) *Nogometiši so domače igrišče zapustili sklonjenih glav.*

(80) *Od njega smo jo popihali lahkih nog in polne glave okusov.*

(81) *Nasmejanih obrazov so prišli k meni.*

¹⁸ [tag="So..i.*"][]{}0,2{} [lemma="vrniti|vračati"] []{}0,2{} [tag="So..i.*"] within <s/>

¹⁹ [tag="So.ei.*"] []{}3{} [lemma="umreti" & tag="Gg.d.*"] [tag="Pp..ei.*"]? [tag="So.ei.*"] within <s/>

²⁰ [tag="Zo..et.k"] [tag="So.et.*"]

²¹ [lemma!="ne"] []{}0,2{} [tag="Gg.*"] [tag="P...r.*"] [tag="So.r.*"] within <s/>

3.2.3 Zveza veznika *kot* in samostalnika

Samostalnik, ki je povezan z veznikom *kot*, izraža funkcijo, lastnost osebka. Najpogostejši glagoli so isti kot pri pridevniških povedkovih prilastkih. Najpogostejše kolokacije z glagoloma *vrniti se* in *priti so* *zmagovalec*, *zmagovalka*, *prvak*, *poraženec*, *junak*, *član*, *direktor*, *igralec*, *predsednik*, *begunec*, *zamenjava*, *gost*, *gostja*, *rezerva*, *turist*, *okrepitev*, *študent*, *pomočnik*, *tujec*, *predstavnik*.

(82) *Prav gotovo se bo vrnila kot zmagovalka.*²²

(83) *V tovarno, kjer je našel prvo zaposlitev, se je zdaj vrnil kot direktor.*

(84) *Petar Stojanov je na volitvah zmagal kot kandidat opozicije.*

3.2.4 Predložna zveza v povedkovem prilastku

Posamezni primeri predložnih zvez sodijo med povedkove prilastke. Ponovno sta zelo pogosta glagola *vrniti se* in *vračati se*. Predložne zveze se uporabljajo predvsem v primerih, kjer ni ustreznega pridevnika, nekateri primeri pa so sinonimni, npr. v *Evinem kostumu = nag*. Kot povedkovi prilastki so obravnavane le predložne zveze, ki jih ne moremo razložiti kot prislovna določila ali predmet: vprašalnica je *kakšen*, ne pa *kako* ali predlog + *kaj*, npr. *s čim*. Ločevanje med povedkovim prilastkom in prislovnim določilom je do neke mere težavno.

Predlog *z*

Povedkovi prilastki s predlogom *z* so med vsemi predložnimi zvezami najpogostejši. Tudi tu nastopajo za povedkov prilastek tipični glagoli kot *vrniti se*. Najpogostejše kolokacije z *vrniti se z* so: *medaljo*, *odličjem*, *zmago*, *točko*, *porazom*, *dvignjeno/sklonjeno glavo*. Ostale dokaj pogoste kolokacije so *oditi s prednostjo*, *zadetkom*, *točkami*, *golom*; *zalotiti s cigareto*, *ljubico*, *prostitutko*, *spuščenimi hlačami*; *zbuditi se z mačkom*, *glavobolom*, *bolečino*; *obležati z vročino*, *poškodbami*.

(85) *Nogometaši so se s Ptuja vrnil s točko.*²³

(86) *Z dvignjenimi glavami odhajamo domov.*²⁴

(87) *Če vas zalotijo s cigareto, boste oglobljeni za 50 dolarjev.*

Predlog *brez*

Kolokacije s predlogom *brez* so pogosto zgolj protipomenske predlogu *z*. Najpogostejši je glagol *vrniti se* in se najpogosteje veže s samostalniki *odličje*, *kolajna*, *medalja*, *točka*, *zmaga*, *poškodba*. Pogosti sta tudi kolokaciji *fotografirati se brez ličil*, *oblačil*.

(88) *Z morja smo se vrnil brez poškodb.*

(89) *Igraalka se je fotografirala brez ličil.*

(90) *Rada pozira brez oblek.*

²² [tag="So..i.*"][]{}{0,2}[tag="Gg.*"] []{}{0,2} [word="kot"][tag="So..i.*"] within <s/>

²³ Ta zglede dobro kaže, kako različne funkcije lahko opravljajo predložne zveze, saj sta v zgledu dve predložni zvezi s predlogom *z*, ki pa opravljata različni funkciji.

²⁴ Sinonimna tej zvezi je tudi rodilniška zveza *dvignjenih glav*, kar še dodatno potrjuje, da gre za isto stavčnočlensko vlogo.

Predlog v

V funkciji povedkovega prilastka se predlog *v* veže le z mestnikom. Najpogostejši glagoli so *fotografirati se, slikati se, pozirati, sprehajati se, sprehoditi se, plavati*, najpogostejši samostalniki pa so *spodnje perilo, bikini, bikinke, kopalke, oblačilo*. Pogostost teh zvez je precej vezana na visoko zastopanost publicističnih besedil v korpusu Gigafida 2.0.

(91) *Igralka se je fotografirala v Evinem kostumu.*

(92) *V svoji karieri modela je največkrat pozirala v kopalkah in spodnjem perilu.*

(93) *Plavala je v neoprenskih kopalkah.*

Predlog za

V funkciji povedkovega prilastka se predlog *za* veže le s tožilnikom. Povedkov prilastek izraža funkcijo (poklic, položaj) osebk. Zveza je sinonimna z veznikom *kot* in samostalnikom. Najpogostejše kolokacije so: *oditi za veleposlanika; priti za župnika, trenerja, direktorja*. Praviloma je v stavku tudi prislovno določilo časa, ki natančneje določi, kdaj je prišlo do nastopa funkcije.

(94) *V začetku devetdesetih let je odšel za veleposlanika v Grčijo.*

(95) *Leta 1976 je odšel za misijonarja na otok Madagaskar.*

(96) *Ko je prišel za trenerja celjskih rokmetašev, se je v Celje z njim preselila vsa družina.*

Predlog pod

V funkciji povedkovega prilastka se predlog *pod* veže le z orodnikom. Prevladuje kolokacija *voziti pod vplivom alkohola/mamil/drog*. Dokaz, da gre za povedkov prilastek, je sinonimija s kolokacijo *voziti pijan*.

(97) *Od dvaindvajsetih voznikov so štirje vozili pod vplivom alkohola.*

(98) *Naraslo je tudi število voznikov, ki so vozili pod vplivom mamil.*

3.3 Zloženi povedkov prilastek

Povedkov prilastek je lahko kot ena enota zložen in kot celota nastopa kot en povedkov prilastek (Pogorelec 1972: 320, 326). Priredno se lahko povezujejo različne izrazne možnosti, npr. pridevnik in predložni samostalnik, kar kaže, da opravljata enako funkcijo, saj za priredno povezovanje velja, da vsi deli priredja opravljajo enako funkcijo (Gabrovšek 2023: 69). V posameznih primerih je možen tudi odvisnik k pridevniški odnosnici, zgled (99). V tem zgledu je jedro povedkovega prilastka pridevnik *vroča, tako* in *kot se skuha* pa sta jedru podrejena, zato tu ne gre za odvisnik povedkovega prilastka.

(99) *Nobena juha se ne poje tako vroča, kot se skuha.*

(100) *V Atene se je vrnil nevarno bolan, izčrpan, shujšan in postaran za več let.*

(101) *Tokrat je za volan sedel brez veljavnega vozniškega dovoljenja in pijan.*

(102) *Domov je zagotovo odšel zadovoljen in s krepko pogašeno žejo.*

Povedkovi prilastki so lahko znotraj sebe zloženi tudi podredno ali v kombinaciji s prirednim povezovanjem. Zgled (103) je še posebej zanimiv, saj v stavku nastopata

dve strukturi, ki bi lahko bili povedkovo določilo: ker je povedkovo določilo lahko le eno, je ena struktura (podčrtana) povedkov prilastek. Zgled (104) je zložen podredno.

- (103) *Zvest krščansko-socialnemu učenju Janeza Evangelista Kreka, znan dobrotnik okoliških revežev, brezposelnih in drugih pomoči potrebnih ter nacionalno neupogljiv je bil Komljanec pronicljiv politični opazovalec svojega časa.*
- (104) *Omračenega uma zaradi srda do vlade so si še enkrat več zatiskali oči pred dejstvom, da tudi tokrat ne bo nič drugače.*

3.4 Odvisnik povedkovega prilastka

Postopek nastanka odvisnika povedkovega prilastka je enak kot postopek nastanka povedkovega prilastka, saj je odvisnik povedkovega prilastka izvorno odvisnik povedkovega določila druge propozicije. To kažeta tudi veznik in odnosnica, saj se razlikujeta od večine ostalih prilastkovih odnosnic in veznikov, sta pa enaka kot v odvisniku povedkovega določila (Gabrovšek 2023: 125). Najlažje smo našli primere odvisnika povedkovega prilastka z odnosnico *tak* in glagoloma *vrniti se* in *vračati se*, ki se dokaj pogosto pojavljata s povedkovim prilastkom. Sporadično se pojavljajo tudi primeri z ostalimi glagoli, zgloda (107, 108). Odvisnik je zelo redek.

- (105) *Upam, da bo našel moč, da si bo opomogel in se vrnil nazaj tak, kot je bil.*²⁵
- (106) *Če se iz Malezije vrnete natančno taki, kakršni ste od doma odšli, sploh niste potovali.*
- (107) *Bog vse svoje otroke ljubi takšne, kot so.*
- (108) *Otroka morajo sprejeti takega, kot je.*

3.5 Dva povedkova prilastka

Sporadično je lahko v stavku več kot en povedkov prilastek. Prilastka nista priredno ali podredno zložena, ampak oba posebej odvisna od povedka matičnega stavka. To predvideva že Janez Orešnik (Orešnik 1992: 139). V zgledih (109, 110) sta v funkciji povedkovega prilastka pridevnika *pijan* in *sam*, ki se tudi sicer zelo pogosto pojavljata v funkciji povedkovega prilastka. Treh povedkovih prilastkov v enem stavku nismo našli. Teoretično take zgradbe nič ne preprečuje, a bi za tako zgradbo potrebovali zelo specifičen kontekst, saj bi bile v enem stavku združene kar štiri (osnovna in tri dodane) propozicije.

- (109) *Avstrijci so celo noč iskali Slovenca, ki je nato pijan sam prišel do njih.*
- (110) *Bolje je, če ponoči po koncu zabave pokličejo starše, kot pa da se pijani sami usedejo za volan.*²⁶
- (111) *Zvezdnica k sreči ni bila poškodovana, kar je velika sreča, glede na to, kje je pod vplivom drog postopala sama in gola v nevarnih delih mesta.*

²⁵ (meet [lemma="vrniti|vračati"] [lemma="tak|enak|drugačen"] -3 3) within <s/>

²⁶ (meet [lemma="pijan"] [lemma="sam"] -2 2) within <s/>

4 Zaključek

Korpusni pristop k proučevanju povedkovega prilastka se je izkazal kot smiseln, saj smo uspeli najti več primerov kot prejšnje razprave, na podlagi najdenih primerov pa smo lažje opisali več lastnosti povedkovega prilastka. Tako smo tudi lažje izložili primere, ki ne sodijo med povedkove prilastke, čeprav so bili v preteklosti uvrščani mednje. V razpravi se je tudi pokazala pestrost struktur, ki zasedajo mesto povedkovega prilastka, kar kaže, da je to pomembna funkcija v jeziku.

VIRI

Portal Fran. [Na spletu.](#)
 Korpus pisne standardne slovenščine Gigafida 2.0. [Na spletu.](#)
 Korpus Gigafida 2.0 v orodju NoSketch Engine. [Na spletu.](#)

LITERATURA

- Dejan GABROVŠEK, Andreja ŽELE, 2019: Tipologija stavčnočlenskih odvisnikov v slovenščini. *Slavistična revija* 67/3. 487–507.
- Dejan GABROVŠEK, 2023: *Slovenska zložena poved z vidika stopenj odvisnosti*. Disertacija. V tisku.
- Nikolaus P. HIMMELMANN, Eva SCHULTZE-BERNDT, 2005: Issues in the syntax and semantics of participant-oriented adjuncts: an introduction. *Secondary Predication and Adverbial Modification. The Typology of Depictives*. Ur. Nikolaus P. Himmelmann, Eva Schultze-Berndt. Oxford: Oxford University Press. 1–69.
- Rodney HUDDLESTON idr., 2002: *The Cambridge grammar of the English language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Domen KRIVINA, Špela PETRIC ŽIŽIČ, 2022: Vrstni pridevniki: teoretična obravnava in razlagalne strategije v eSSKJ glede na SSKJ, predhodne in sodobne slovarje. *Slavistična revija* 70/4. 525–43.
- Franc MARUŠIČ, Tatjana MARVIN, Rok ŽAVCER, 2003: Depictive secondary predication in Slovenian. *Annual Workshop on Formal Approaches to Slavic Linguistics* 11. Ur. Wayles Browne idr. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications. 373–92.
- Stefan MÜLLER, 2008: Depictive secondary predicates in German and English. *Secondary predicates in Eastern European languages and beyond*. Ur. Christoph Schroeder idr. Oldenburg: BIS-Verlag. 255–75.
- Janez OREŠNIK, 1992: *Udeleženske vloge v slovenščini*. Ljubljana: SAZU.
- Jan PETR idr., 1987: *Mluvnice češtiny* 3. Praga: Academia.
- Breda POGORELEC, 1972: Dopolnilnik (povedkov prilastek) v slovenski skladnji. *Linguistica* 12. 313–27.
- Breda POGORELEC, 1975: Dopolnilnik (povedkov) v slovenski skladnji. *Jezik in slovstvo* 20/5. 120–2.

- Mojca SCHLAMBERGER BREZAR, 2016: Povedkovo določilo in povedkov prilastek – res dve različni skladenjski funkciji? *Toporišičeva obdobja*. Ur. Erika Kržišnik, Miran Hladnik. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik. 255–62.
- Mladen UHLIK, 2020: Ruske zgradbe z orodnikom v vlogi povedkovega prilastka. *Pogled v jezik in iz jezika: Adi Vidovič Muha ob jubileju*. Ur. Mira Krajnc Ivič, Andreja Žele. Maribor: Univerzitetna založba. 122–33.
- Jože TOPORIŠIČ, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Ljubljana: DZS.
- Jože TOPORIŠIČ, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: CZ.
- Jože TOPORIŠIČ, 2004: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- Andreja ŽELE, 2001: *Vezljivost v slovenskem jeziku*. Ljubljana: ZRC SAZU. (Linguistica et philologica)
- Andreja ŽELE, 2013: *Slovenska besedilna skladnja z jezikovnosistemskega vidika – temeljni pojmi*. Samozaložba.
- Andreja ŽELE, 2016: Tipologija odvisnikov v slovenščini: merila. *Toporišičeva obdobja*. Ur. Erika Kržišnik, Miran Hladnik. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik. 299–306.

SUMMARY

The article deals with the secondary predication in contemporary standard Slovenian. The discussion is divided into two parts. The first part presents the properties of the secondary predication, and discusses the types of words that act as secondary predication, i.e., the adjective and the noun, where the noun usually appears as part of a prepositional phrase or connected with the conjunction *kot* (*as*). The predominant feature is the adjective of the stage-level predicates. Verbs that allow the existence of the adverbial attribute are also considered, the most predominant are verbs of process. The second part is corpus analysis of the secondary predication. The most frequent collocations of the secondary predication are discussed, with the verb-adjective collocations being numerically predominant. The most frequent adjectives are *sam* (*itself, herself, himself*), *mrtev* (*dead*) and *pijan* (*drunk*). The most frequent verb is *vrniti se* (*to return*). Use of a noun without a preposition or a conjunction in a sentence adjective is barely perceptible, while prepositional phrases and phrases with the conjunction *kot* (*as*) and with some prepositions are more frequent. The dependent clause of a secondary predication and two secondary predications in one clause occur sporadically.